

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu L. B.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzonego na dzień

15 października 2023 r.

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 listopada 2023 r.

wyraża opinię, że protest jest zasadny, ale stwierdzone uchybienia nie mają wpływu na wynik referendum.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (data nadania w placówce pocztowej) L. B. (dalej: „skarżący”) złożył protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego, zarządzonego na dzień 15 października 2023 r., domagając się jego unieważnienia.

Skarżący zarzucił, że w obwodowej komisji wyborczej nr [...] w O. nie wydano mu karty do głosowania w referendum razem z innymi kartami do głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu. Kartę do głosowania w referendum otrzymał dopiero po interwencji u Przewodniczącej wskazanej komisji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest okazał się zasadny.

W świetle art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm.; dalej: „u.r.o.”) protest przeciwko ważności referendum może być oparty wyłącznie na podstawie zarzutu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. W doktrynie podnosi się, że zarzuty, które dają podstawę do protestu przeciwko ważności referendum, można odczytać również z przepisów ustaw wyborczych, w tym z przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408; dalej: „k.wyb.”; por. A. Rakowska-Trela, *Postępowanie w sprawach z protestów wyborczych*, PiP 2010, nr 3, s. 62-74).

W stanie faktycznym sprawy zasadny okazał się sformułowany przez skarżącego zarzut dotyczący niewydania mu karty do głosowania w referendum, o którą musiał się upomnieć u Przewodniczącej komisji, a zatem odnoszący się do okoliczności bezpośrednio związanej z aktem głosowania.

Należy mieć na uwadze, że ustawa o referendum ogólnokrajowym nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących działalności obwodowych komisji wyborczych, w tym obejmujących czynności wydawania kart do głosowania w referendum, odsyłając w tym zakresie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu wyborczego (zob. art. 17 u.r.o.).

W kodeksie wyborczym zagadnienie wydawania kart do głosowania uregulowane zostało w art. 52 k.wyb. Z punktu widzenia podniesionego w sprawie zarzutu protestu, kluczowe znaczenie ma przy tym treść art. 52 § 2 w zw. z § 1 k.wyb., które to przepisy (odczytywane łącznie) przewidują, że po okazaniu przez wyborcę obwodowej komisji wyborczej dokumentu umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości, wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów, opatrzoną jej pieczęcią. Wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczonych na to rubryce spisu wyborców.

Z wykładni literalnej powołanych przepisów kodeksu wyborczego wynika niewątpliwie uprawnienie wyborcy do otrzymania od członka obwodowej komisji wyborczej właściwej karty (kart) do głosowania (w tym przypadku karty do głosowania w referendum), ilekroć wyborca wyrazi wolę wzięcia udziału w głosowaniu poprzez stawienie się w siedzibie obwodowej komisji wyborczej i zostanie uprzednio zweryfikowana jego tożsamość. Niewydanie jednej z trzech kart, do których wyborca był uprawniony lub wydanie jej dopiero na skutek interwencji uprawnionego wyborcy, stanowi naruszenia przepisów art. 52 § 2 w zw. z § 1 k.wyb. dotyczących głosowania.

W ocenie Sądu Najwyższego, powyższe uchybienie nie miało jednak wpływu na wynik referendum, albowiem z treści protestu nie wynika, aby skarżący nie otrzymał karty do głosowania w referendum, a więc jego prawo do głosowania ostatecznie zostało zrealizowane.

Z powyższy względów, Sąd Najwyższy, stosownie do art. 242 § 1 i § 2 k.wyb. w związku z art. 34 ust. 2 u.r.o, postanowił jak w sentencji.

Zdanie odrębne od postanowienia i uzasadnienia złożył SSN Grzegorz Żmij.

s.h.

r.g.